

CE-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise õppekava

1. Üldinfo

Koolitaja	Aktsiaselts Tallinna Linnatransport
Õppekava nimetus	CE-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise õppekava
Õppeviis	kontaktõpe, e-õpe, iseseisev õpe
Koolituse liik	kursus
Liiklusteooria õppemaht	vähemalt 10 akadeemilist tundi
Sõiduõppe maht	vähemalt 10 sõidutundi
Õppetöö keeled	eesti, vene
Kontrollivorm	eksam
Hindamiskriteeriumid	Koolitus lõpeb teooria- ja sõidueksamiga. Teooriaeksami temaatika vastab MKMi määruse nr 50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele“ lisas 2 toodud temaatikale. Eksam korraldatakse testide vormis. Hindamissüsteem: sooritatud/mittesooritatud. Eksam koosneb 30st ühe õige vastusega küsimusest, millest 5 küsimust käsitlevad liiklusohutust. Eksam arvatakse sooritatuks, kui õigete vastuste arv on vähemalt 26, kusjuures liiklusohutusteemalistes küsimustes ei tohi olla üle ühe vea. Eksam kestab kuni 30 minutit. Sõidueksam on riiklikule sõidueksamile sarnanev sõidutund. Sõidueksamile lubatakse õppurit pärast teooriaeksami edukat sooritamist. Sõidueksam võetakse vastu kahes järgus. Eksami esimeses järgus hinnatakse MKMi määruse nr 50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele“ lisas 3 toodud harjutuste sooritamist. Hindamine toimub vastavalt samas lisas toodud reeglitele. Eksami teises järgus kontrollitakse eksamineeritava oskust sõidukit iseseisvalt, ohutult, säästlikult ja sujuvalt juhtida erineva liiklustihedusega asula- ja asulavälistel teedel. Eksami teise järgu kestus on vähemalt 45 minutit. Hindamissüsteem: arvestatud (A) / arvestatud märkustega (AM) / mittearvestatud (MA). Eksam arvatakse sooritatuks (A või AM), kui eksamineeritava sõiduoskused on piisavad, et sooritada vajalikke harjutusi ning juhtida sõidukit kindlalt, ohutult ja iseseisvalt. Eksam lõpeb enneaegu, kui eksamineeritav tekitab liiklusohutliku olukorra või ei suuda sooritada harjutust kahe katsega.
Eesmärgid	Koolituse eesmärk on anda tulevasele sõidukijuhile teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks kooskõlas CE-kategooria mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetega. Koolituse eesmärk on samuti luua eeldused juhi vastutustundliku liikluskäitumise ning ohutu, iseseisva, teisi

	liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemiseks.
Sisu	Õppeained on toodud allpool.
Õpiväljundid	Õpiväljundid on esitatud allpool.
Õppetöö korralduslikud alused	Koolitus vastab liiklusseaduse, MKMi määruse nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“ ning MKMi määruse nr 54 „Nõuded mootorsõidukijuhi koolitaja õppevahenditele, õppeväljakutele ja õppesõidukitele“ nõuetele. Juhi ettevalmistus toimub täiendusõppe korras liiklusteooriaõppe ja õppesõitude vormis. Koolitust viivad läbi vähemalt keskharidusega õpetajad, kes omavad kehtivat mootorsõidukijuhi õpetaja tunnistust. Koolituse lõpetanu saab koolituskursuse tunnistuse. Liiklusteooriaõppe aineid läbitakse üldjuhul õppekavas toodud järjestuses. Teoorialoenguid korraldatakse nõuetekohases õppeklassis, mis on varustatud projektori-, tahvli- ja mugava mööbliga (lauad, toolid). Ühe teooriatunni pikkus on 45 minutit. Õppevormiks on auditoorne õppevorm. Õppetöö raames antakse iseseisev töö, mille eesmärk on materjali süvendatud õppimine ja loengus saadud teadmiste kinnistamine. Iseseisva töö osakaal on individuaalne. Auditoorse õppevormi asemel võidakse õppuri soovil kasutada elektroonilist õppevormi. Sel juhul on elektroonilise õppevormi osakaal kuni 100%. Õppesõitude minimaalne maht on 10 sõidutundi, tegelik maht on individuaalne. Õppesõitu korraldatakse nõuetekohase õppesõidukiga. Ühe sõidutunni pikkus on 45 minutit. Iga õppesõidu lõpus märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidutundide arvu ja hinnangu õpilase oskuste kohta. Hindamissüsteem: sooritatud/mittesooritatud (+/-). Õppesõitude teemad läbitakse üldjuhul õppekavas toodud järjestuses. Sõiduõppe aine „Autorongi juhtimine õppeplatsil ja autorongi koostamine“ toimub õppeväljakul. Linnaliiklusesse lubatakse õppurit pärast õppeaine „Autorongi juhtimine õppeplatsil ja autorongi koostamine“ läbimist. Jätkuõppe kaudu valmistatakse ette juhtimisõiguse taotlejaid, kes ei ole riiklikku sõidueksamit kolme korraga sooritanud. Selle eesmärk on juhi süvendatud ettevalmistamine, et tagada vajalike teadmiste ja oskuste omandamine. Juhi jätkuõpe toimub üldjuhul õppesõidu vormis, selle sisu määrab sõiduõpetaja, lähtudes sõidueksami mittesooritamise põhjustest. Jätkuõppe minimaalne maht on kaks sõidutundi.
Õppematerjalide loend	„Teooria lihtsas keeles“ (J. Ess, 2021); „Nutikad testid“ (Liikluslab, 2021)
Õppekavarühm	Transporditeenused
Õpingute alustamise tingimused	Vastavalt liiklusseadusele ja MKMi määrusele nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“.
Õppekava koostamise alus	Koostatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 27. juuni 2011. a määruse nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“ alusel.
Kinnitatud	Õppekava on kinnitatud 01.10.2023

Teooria- ja sõiduõppe ained ja õppemahud

Teooriaõpe		Sõiduõpe	
Õppeaine	Õppetunde	Õppeaine	Sõidutunde
1. Liiklusreeglid ja käitumine liikluses		1. Sõiduki juhtimine õppeplatsil ja autorongi koostamine	
2. Autorongi tundmine		2. Autorongi juhtimine liikluses	
3. Liiklusohutus			
4. Liikluspsühholoogia			
5. Liiklusalased seadused ja määrused			
6. Teooriaeksam		3. Sõidueksam	
Õppetundide arv	kokku vähemalt 10	Sõidutundide arv	kokku vähemalt 10

Jätkuõpe			
Teooriaõpe		Sõiduõpe	
Teema	Õppetunde	Teema	Sõidutunde
JÕ. Jätkuõpe	vajaduse korral (õppemaht määratakse individuaalselt)	JÕ. Jätkuõpe	2
		Kokku jätkuõppes vähemalt	2

2. ÕPPEAINETE ÕPPEKAVA: TEOORIAÕPE

2.1. Liiklusreeglid ja käitumine liikluses

2.1.1. Liiklusreeglite õppe eesmärk on:

- 2.1.1.1. kinnistada ja süvendada liiklusreeglite tundmist;
- 2.1.1.2. anda mitmesuguste liiklusolukordade analüüsimise ja hindamise oskust;
- 2.1.1.3. arendada riskiteadliku käitumise ja objektiivse enesehinnangu võime ning lugupidav hoiak teiste liiklejate ja looduskeskkonna suhtes.

2.1.2. Terminid

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada varem õpitud termineid, mis on seotud autorongi, haagise, poolhaagise ja kerghaagisega.

2.1.3. Liikluskorraldus

Pärast koolitust peab õpilasel olema:

- 2.1.3.1. teadmised reguleerija ning kontrollija volitustest ja tegevusest;
- 2.1.3.2. oskus selgitada reguleerija märguandeid ja nende tähendusi;
- 2.1.3.3. oskus selgitada fooritulede tähendusi ja liiklejate lubatud sõidusuundi;
- 2.1.3.4. oskus selgitada liiklusmärkide ja lisateetatähvlite tähendust ning teada nende kehtivust;
- 2.1.3.5. oskus selgitada teekatemärgiste ja püstmärgiste tähendust;

2.1.4. Juhi märguanded

Pärast koolitust peab õpilane teadma ja oskama selgitada juhi märguandeid;

2.1.5. Autorongi asukoht sõites

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada ja selgitada:

- 2.1.5.1. autorongi asukohta asulas ja asulavälisel teel sõites;
- 2.1.5.2. sõitmist sõidurajal ja sõidukireas, arvestades autorongi pikkust ja laiust ning külgvahet;
- 2.1.5.3. tagurdamist pööretel, tõusudel ja langustel;
- 2.1.5.4. ohutu pikkivahe vajadust eri liiklusoludes ja seda, millest oleneb ohutu pikivahe;

2.1.6. Teeandmiskohustus

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada teeandmiskohustuse ja eesõiguse kasutamise omavahelist seost, arvestades autorongi liikumise eripära.

2.1.7. Möödasõit ja vastu sõitvad sõidukid

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada möödasõidu (möödumiseks) vajalikke tingimusi ja ohte möödasõidu (möödumise) üksikutel etappidel ning vajalikke piki- ja külgvahesid.

2.1.8. Sõidukiirus

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada lubatud suurima kiiruse ja oludele vastava kiiruse erinevust ja tuua näiteid ohuteguritest, mida juht peab arvestama ohutu sõidukiiruse valikul, sõitmisel autorongiga tihedalt asustatud piirkonnas.

2.1.9. Peatumine ja parkimine

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada üldisi nõudeid peatumisel ja parkimisel ning sõiduki paigutamisel tehtavaid võimalikke eksimusi.

2.1.10. Erilist tähelepanu nõudvad olukorrad

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 2.1.10.1. silmsideme loomise vajadust teise liiklejaga oma kavatsuse selgitamiseks ja teise liikleja kavatsuse mõistmiseks;
- 2.1.10.2. võimalikke märguandeid eesmärgiga teatada oma edaspidisest kavatsusest ja teiste liiklejate kavatsuste mõistmisest.

2.1.11. Vähekaitstud liiklejad

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, kes on vähekaitstud liiklejad ja miks peavad juhid olema nende suhtes tähelepanelikud.

- 2.1.12. Liiklus ristumisel raudtee või trammiteega
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 2.1.12.1.näidata ja kirjeldada neid ohutusseadmeid ja liikluskorraldusvahendeid, mis võivad olla tee ja rööbastee lõikumise kohal;
 - 2.1.12.2.selgitada ohte, mis võivad tekkida, kui ohutusseadmed ei tööta või asjakohased liikluskorraldusvahendid puuduvad;
- 2.1.13. Valgustusseadmed
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 2.1.13.1.selgitada tulede ja teiste valgustusseadmete kasutamise nõudeid erinevates tee- ja ilmaoludes, arvestades autorongi eripära;
 - 2.1.13.2.selgitada tulede ebaõige kasutamise ohtlikke tagajärgi.
- 2.1.14 Mootorsõiduki (autorongi) pukseerimine
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:
 - 2.1.14.1 pukseerimise viise ja tingimusi;
 - 2.1.14.2 pukseeriva sõiduki ja selle juhile esitatavaid nõudeid;
 - 2.1.14.3 pukseeritava sõiduki juhile esitatavaid nõudeid;
 - 2.1.14.4 ühenduslülile esitatavaid nõudeid;
 - 2.1.14.5 pukseerimisel osalevate juhtide kohustusi ja omavahelisi kokkulepitud märguandeid;
 - 2.1.14.6 missugustel juhtudel on pukseerimine keelatud
- 2.1.15. Autorongi tähistamine
Pärast koolitust peab õpilane tundma autorongi tähistamist erinevate veoste veol.
- 2.1.16. Liiklus kiirteel
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:
 - 2.1.16.1.kiirteele sõitmise erinevusi võrreldes tavalise maanteeliiklusega;
 - 2.1.16.2.kiirteel liiklemise erinevusi võrreldes tavalise maanteeliiklusega.
- 2.1.17. Liiklus õuealal
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 2.1.17.1.põhjendada õuealal kehtivaid juhi ja jalakäija kohustusi;
 - 2.1.17.2.õuelal kehtestatud piiranguid ja nende vajadust.
- 2.1.18. Sõit tunnelis
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada tunnelis sõitmise, peatumise ja parkimise ning valgustusseadmete kasutamisele esitatud nõudeid.
- 2.1.19. Sõit muutsuunaliiklusega teel
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada muutsuunaliiklusega teel sõitmise isärasusi
- 2.1.20. Sõit jääteel
Pärast koolitust peab õpilane teadma:
 - 2.1.20.1.jääteel kehtestatud sõidukorda;
 - 2.1.20.2.ohutusnõudeid sõidul jääteel.
- 2.1.21. Sõitmine sadamates ja parvlaevadel
Pärast koolitust peab õpilane teadma sadamates sõitmise korda ning nõudeid parvlaevadel viibimise, neile peale- ja neilt mahaõidu korda.
- 2.1.22. Piiripunktide läbimine
Pärast koolitust peab õpilane tundma sõidukiga piiripunktide läbimise korda

2.2. Autorongi tundmine

- 2.2.1. Autorongi seadmete ja süsteemide otstarve, tehnilise seisukorra kontrollimine, hooldus
Pärast koolitust peab õpilane
 - 2.2.1.1. tundma erinevate autorongide ja nende osade tüüpe ja otstarvet ning koostatud autorongide nimetusi;
 - 2.2.1.2. tundma autorongi põhiosi ning oskama selgitada haagise (poolhaagise) ühendamist sõidukiga;
 - 2.2.1.3. oskama leida registreerimistunnistuselt tehnilisi andmeid;

- 2.2.1.4. oskama selgitada kütuse, õlide ja määrdeainete ning puhastus- ja hooldusvahendite müju keskkonnale.
- 2.2.2. Elektriseadmed
 - Pärast koolitust peab õpilane teadma:
 - 2.2.2.1. valgustus- ja signalisatsiooniseadmete otstarvet, kasutamist ja hooldust;
 - 2.2.2.2. sõiduki (veduki) ja haagise vahelisi elektriühendusi.
 - 2.2.2.3. regulaarse tehnilise hoolduse ja järelevalve tähtsust sõiduki kütusekulu ja keskkonnoahtlikkuse vähendamisel;
 - 2.2.2.4. kütuse, õlide, erivedelike ja hooldusmaterjalide, sh pesu- või puhastusvahendite mõju looduskeskkonnale.
- 2.2.3. Pidurid
 - Pärast koolitust peab õpilane teadma ja oskama selgitada:
 - 2.2.3.1. piduriajamite ja -mehhanismide ehitust ning võimalikke rikkeid;
 - 2.2.3.2. õhkpiduri tööpõhimõtet ja pidurite võimalikke rikkeid;
 - 2.2.3.3. mittemblokeeruva pidurisüsteemi (ABS) toimimispõhimõtet;
 - 2.2.3.4. võimalikke ohte, mis võivad tekkida autorongi pukseerimisel;
- 2.2.4. haagise pidurisüsteemi toimimist, tööpõhimõtet.
 - Rattad
 - Pärast koolitust peab õpilane oskama joonise või näitvahendite abil selgitada
 - 2.2.4.1. erinevate rehvi tüüpide tähistust, omadusi ning valiku aluseid;
 - 2.2.4.2. rehvide ebaõige kasutamise võimalikke tagajärgi;
 - 2.2.4.3. tagajärgi, mis võivad ilmneda ebaõige rehvi rõhuga sõitmisel;
 - 2.2.4.4. juhi sõiduviisi mõju rehvide kulumisele;
 - 2.2.4.5. ohte, mis võivad tekkida tasakaalustamata ratastega sõitmisel;
 - 2.2.4.6. ohte, mis võivad tekkida pingutamata ratta poltidega sõitmisel ning olukorras, kus paarisrataste vahele on sattunud võõrkeha (kivi vms.)
- 2.2.5. Autorongi sõidutehnilised omadused
 - Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada, kuidas alljärgnevad tegurid mõjutavad autorongi juhtimisomadusi:
 - 2.2.5.1. erinevad veorataste kombinatsioonid, rehvide seisund ja siserõhk;
 - 2.2.5.2. massi jaotus ja teljekoormis ning veose iseloom (vedelike veol)
 - 2.2.5.3. üle- ja alajuhitavus, külgtuul.
- 2.2.6. Autorongi erivarustus
 - Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada sõidumeeriku, erinevate haakesedamete, kabiini ja veokasti, furgooni, kastikalluti, vahetuskere, luuktõstuki, vaturatta kinnituse jne otstarvet ja kasutamist.
- 2.2.7. Autorongi koormamine
 - Pärast koolitust peab õpilane teadma, kuidas nõuetele vastavalt koostada koormat ning kinnitada ja/või katta seda nii, et see ei:
 - 2.2.7.1. ole ohtlik teistele liiklejatele;
 - 2.2.7.2. ületa lubatud mõõtmeid, massi ega teljekoormust;
 - 2.2.7.3. piira juhi vaatevälja;
 - 2.2.7.4. varja sõiduki tulesid, numbri- ega tunnusmärke;
 - 2.2.7.5. suurenda oluliselt kütusekulu ega saata keskkonda.
- 2.2.8. Sõiduki registreerimine
 - Pärast koolitust peab õpilane oskama tuua näiteid auto ja haagise registreerimisest ning konstruktsiooniliste muudatuste vormistamisest Transpordiametis.
- 2.2.9. Sõiduki säästlikkus. Säästlik sõiduviis
 - Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:
 - 2.2.9.1. kuidas õigeaegne tehnilise seisukorra kontroll ja tehnohooldus mõjutavad kütusekulu;
 - 2.2.9.2. kuidas ilma-, tee- ning liiklusolud jt välistegurid võivad mõjutada kütusekulu;
 - 2.2.9.3. ohutu ja säästliku sõiduviisi olemust.

2.2.10. Sõiduki mõju keskkonnale

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

2.2.10.1. kuidas kütuste põlemisel eralduvad heitgaasid ja nende koostis mõjutavad keskkonda;

2.2.10.2. võimalusi vähendada heitgaaside kahjulikku mõju looduskeskkonnale;

2.2.10.3. heitgaasides sisalduvaid mürgiste ainete ja ühendite mõju inimesele.

2.3. Liiklusohutus

2.3.1. Koolitus peab andma õpilasele:

2.3.1.1. ohutunnetuse riski vältimiseks;

2.3.1.2. oskuse hoiduda ohuolukordade tekitamisest ja nendesse sattumist;

2.3.1.3. oskuse ohuolukorrast võimalikult ohutult väljuda.

2.3.2. Ohuolukorra ettenägemine

Pärast koolitust peab õpilane oskama ette näha ohuolukotdi ja tundma nende tekkimise võimalikke põhjusi ning põhjustajaid, sealhulgas:

2.3.2.1. juhte, kellel puudub tähelepanelik hoiak teiste liiklejate suhtes;

2.3.2.2. väheste kogemustega juhte;

2.3.2.3. vähekaitsitud liiklejaid (lapsed, vanurid, jalakäijad, jalgratturid, mopeedijuhid jt);

2.3.2.4. piiratud liikumisvõimega (vanurid, nägemis- kuulmis või füüsilise puudega) isikud;

2.3.2.5. ootamatult teele ilmuvaid ulukeid ja koduloomi;

2.3.2.6. mõningate sõidukite juhtimise ja liikumise eripära.

2.3.3. Olukorra hindamine

Pärast koolitust peab õpilane teadma ohuolukordades kasutatavaid ohutuid juhtimisvõtteid ja oskama:

2.3.3.1. hinnata ohu võimalikku iseloomu;

2.3.3.2. kirjeldada ohutuid juhtimisvõtteid ohuolukordades;

2.3.3.3. Kirjeldada liiklejate võimalikke liiklusreeglite sätete tõlgendusi.

2.3.4. Liiklusõnnetused ja -kahjustused

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada erinevatel põhjustel tekkida võivaid liiklusõnnetusi. Õpilane peab oskama tekkivat võimalikku ohuolukorda ette näha ja olema võimeline selgitama juhi psüühikaga seonduvaid tegureid.

2.3.5. Liiklusreeglid ja eetika nõuded

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

2.3.5.1. miks peavad liikluses kehtima reeglid;

2.3.5.2. miks liiklejad ei täida alati liiklusreegleid;

2.3.5.3. miks liiklejad ei arvesta keskkonnakaitse nõudeid;

2.3.5.4. millest sõltub liikluskultuur ja vastutustunne.

2.3.6. Võimalikud ohud autorongiga sõitmisel.

Pärast koolitust peab õpilane oskama hinnata:

2.3.6.1. veduki, haagise ja poolhaagise masside erinevusi;

2.3.6.2. autorongi pidurdusvõimet ja pidurdamisel tekkida võivaid ohte;

2.3.6.3. haagise mõju autorongi juhitudavusele;

2.3.6.4. ohte autorongi tagurdamisel tõusul ja laskumisel.

2.3.7. Autojuhi töö- ja puhkeaeg

Pärast koolitust peab õpilane tundma töö- ja puhkeaja kohta kehtivate õigusaktide sätteid.

2.4. Liikluspsühholoogia

2.4.1. Koolitus peab andma õpilasele:

2.4.1.1. lugupidava hoiaku teiste liiklejate ja looduskeskkonna suhtes;

2.4.1.2. teadmised sõiduki juhile vajalike võimete kohta;

2.4.1.3. oskuse käituda õigesti ja ohutult kõikides liikluses ettetulevates olukordades.

- 2.4.2. Liikluspsühholoogia üldmõisted ja juhi tegutsemise skeem
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:
 - 2.4.2.1. vajadust ette näh ohuolukordi ja teada, kuidas nendes tegutseda;
 - 2.4.2.2. juhi ebaõige käitumise tulemusel teekida võivaid liiklusõnnetusi;
 - 2.4.2.3. juhi tööd mõjutavad psühhofüsioloogilised omadused
 - 2.4.2.4. juhi tegutsemise skeemi (ärrituse mõju meeleorganitele, juhi reageerimisaeg ja reaktsioon);Pärast koolitust peab õpilane oskama analüüsida juhi väära käitumise tulemusena tekkida võivaid liiklusõnnetusi või liiklusohutlikke olukordi.
- 2.4.3. Juhi tööd mõjutavad psühhofüsioloogilised omadused
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:
 - 2.4.3.1. reageerimise tähtsust seda eriti piiratud tegutsemisaja korral;
 - 2.4.3.2. reageerimisaja pikkuse sõltuvust juhi tervislikust ja emotsionaalsest seisundist, väsimusastmest jt teguritest;
 - 2.4.3.3. reageerimisajal läbitavat teepikkust;
 - 2.4.3.4. vastu sõitva sõiduki kauguse ja kiiruse hindamisel tehtavaid vigu;
 - 2.4.3.5. võimalikke vigu kauguse ja liikumiskiiruse hindamisel halva nähtavuse korral (udus);
 - 2.4.3.6. silma kohanemisaega valguse ja pimedusega;
 - 2.4.3.7. Nägemisillusioonide tekkimise põhjusi;
- 2.4.4. Liiklusohutust mõjutavad tegurid
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada
 - 2.4.4.1. tegureid, mis mõjutavad juhi reageerimisaega, reageerimisteede ja sõiduki peatumisteede;
 - 2.4.4.2. termine „pidurite rakendusteed“, „aeglustusteed“ ja „pidurdusteed“ mõiste sisu;
 - 2.4.4.3. aeglustusteede sõltuvust sõidukiirusest;
 - 2.4.4.4. liiklusohutlike olukordade vältimise võimalusi, kasutades kaitslikku sõiduviisi.
- 2.4.5. Isiksuseomadused
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada
 - 2.4.5.1. võimalikke pingelikke liikluses, pingeseisundi mõistet ja olemust ning selle mõju liiklusohutusele;
 - 2.4.5.2. agressiivse või impulsiivse käitumisviisi negatiivset mõju liiklusohutusele.
- 2.4.6. Juhi valmisolek liikluses osalemiseks
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada
 - 2.4.6.1. liikluses osalemiseks ja liiklusohutuse tagamiseks vajaliku tasakaalustatud emotsioonitaseme saavutamise tähtsust;
 - 2.4.6.2. juhi kutse-eetika põhimõisteid, nagu kutsekohustused ja kutseau;
 - 2.4.6.3. reaalsustaju, enesekriitika ja vastutustunde vajalikkust liikluses osalemisel ja liiklusohutuse tagamisel.
- 2.4.7. Sotsiaalsed tegurid
Pärast koolitust peab õpilane tundma:
 - 2.4.7.1. liiklusreeglite ja keskkonnakaitsenõuete mittetäitmisest tulenevaid ohte;
 - 2.4.7.2. põhjusi, miks inimesed tõlgendavad sarnaseid liiklusolukordi erinevalt;
 - 2.4.7.3. teiste liiklejate käitumisviisi omaksvõtmise, nn grupisurve avaldumist liikluses;
 - 2.4.7.4. isiksuse kalduvust grupisurve allumiseks või mitteallumiseks, selle põhjusi ning negatiivse grupisurve mõju liiklusohutusele;
 - 2.4.7.5. teistele liiklejatele eeskujuks olevat ja neid positiivselt mõjutavat käitumisviisi.
- 2.4.8. Tegutsemisvõimet vähendavad tegurid
Pärast koolitust peab õpilane teadma:
 - 2.4.8.1. isiklike motiivide ja varasemate kogemuste mõju juhi käitumisele;

- 2.4.8.2. väsimustunnuseid ja väsimuse mõju liiklusohutusele;
- 2.4.8.3. alkoholi, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete mõju tajule, nägemisele, liigutuste koordineerimisele ja enesehinnangule;
- 2.4.8.4. alkoholi- või narkojoobes juhtimisest tulenevaid võimalikke tagajärgi;
- 2.4.8.5. tähelepanu hajumist sõidu ajal mobiiltelefoni kasutamisel, eriti ilma vabakäesüsteemita.

2.5. Liiklusalased seadused ja määrused

Pärast koolitust peab õpilane teadma või tundma:

- 2.5.1. liikluseadusest tulenevaid liiklejate õigusi ja kohustusi;
- 2.5.2. juhi vastutust liiklusalaste rikkumiste korral ja rikkumiste menetlemist.
- 2.5.3. sõiduki tehnoseisundi ja varustuse kohta kehtivaid nõudeid;
- 2.5.4. tehnoloogilistel sõidukite kohta esitatavaid nõudeid;
- 2.5.5. kehtivat liikluskindlustussüsteemi ja kindlustuslepingute sõlmimise korda;
- 2.5.6. veosteveo kohta käivaid nõudeid.

3. ÕPPEAINETE ÕPPEKAVA: SÕIDUÕPE

3.1. Autorongi koostamine

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 3.1.1. käsitseda kõiki sõiduki juhtseadiseid;
- 3.1.2. ühendada ja lahti õhendada haagist (poolhaagist)
- 3.1.3. kontrollida enne sõidu alustamist:
 - sõiduki puhtust;
 - riiklike registreerimismärkide, tuuleklaaside ja laternaklaaside puhtust;
 - peeglite, tulekustutite, ohukolmnurga, käsiapteegi ja tõkiskingade olemasolu;
 - mootori õlitus- ja jahutussüsteemi hermeetilisust ning õli ja jahutusvedeliku olemasolu;
 - juhtseadiste (rool, pidurid) korrasolekut;
 - pidurivedeliku või õhupaakides suruõhu olemasolu;
 - rehvide üldist seisukorda, õhurõhku ja välisvigastuste puudumist;
 - elektriseadmestikus valgustus-, signalisatsiooni- ja abiseadmete, näidikute ja märgulampide, klaasipuhastite ja -pesuri korrasolekut;
 - eemaldada õhkajamiga pidurisüsteemi õhupaakidest kondensaati ja kontrollida külmumistõrjuki vedeliku olemasolu;
 - vahetada lampe ja kaitsmeid;
 - vahetada ratast.

3.2. Autorongi juhtimine õppeplatsil

Pärast koolitust peab õpilane oskama sooritada kõik ettenähtud harjutused.

3.3. Autorongi juhtimine liikluses

3.3.1. Sõidu alustamine, paiknemine teel

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 3.3.1.1. alustada sõitu sõidutee äärelt või teepeenralt ja ühineda sujuvalt liiklusvooluga;
- 3.3.1.2. tagada vähekaitsitud liiklejatele ohutust ja piisavat liikumisruumi;
- 3.3.1.3. valida teeolusid, liiklustihedust ja nähtavust arvestades õiget sõidurada;
- 3.3.1.4. jälgida teiste sõidukijuhtide märguandeid ja võimaldada neil kavatsitavaid manöövreid ohutult sooritada;
- 3.3.1.5. paikneda vastutulevate sõidukite korral õigesti.

3.3.2. Sõidukiirus

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 3.3.2.1. arvestada sõidukiiruse valikul:

- ilma- ja teeoludega;
 - kehtivate kiiruspiirangutega;
 - autorongi seisundi ja koormatusega;
 - mitmesuguste keskkonnamõjudega;
 - oma tervisliku seisundi ja enesetundega;
 - oma sõidukogemusega;
- 3.3.2.2. hoida ohutut sõidukiirust;
- 3.3.2.3. jälgida üldist liiklusrütmi ja sõita liiklusoludele vastava kiirusega;
- 3.3.2.4. suurendada sujuvalt sõidukiirust pärast pöörde sooritamist, takistamata kaasliiklejaid;
- 3.3.2.5. sobitada sõidukiirust olukorraga, et jõuda vastutulevate sõidukitega kohakuti kõige sobivamas ja ohutumas kohas.
- 3.3.3. Sõitmine liiklusvoolus ja manöövrите sooritamine
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
- 3.3.3.1. hoida eessõitjaga ohutut pikivahet;
- 3.3.3.2. arvestada manöövrите sooritamisel ilma- ja teeoludega, nähtavusega, sõidukiirusega, liiklustihedusega ning möödasõitvate sõidukitega;
- 3.3.3.3. märgata õigel ajal nii ees- kui taga sõitva sõidukijuhi kavatsusi;
- 3.3.3.4. hõlbustada taga sõitva sõiduki möödasõitu või möödumist;
- 3.3.3.5. arvestada kõrval sõitva sõiduki puhul ohutut külgvahet;
- 3.3.3.6. vahetada tiheda liikluse korral ohutult sõidurada.
- 3.3.4. Sõit ristmikule lähenemisel
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
- 3.3.4.1. valida aegsasti õiget sõidurada, arvestades kavatsetavat sõidusuunda pärast ristmikku;
- 3.3.4.2. jälgida olukorda tagapool;
- 3.3.4.3. märgata reguleerija märguandeid, foori tulesid, liiklusmärke ja teemärgistust;
- 3.3.4.4. vähendada sõidukiirust ja vajaduse korral peatuda sujuvalt liiklusreeglitega ettenähtud kohas;
- 3.3.4.5. heastada teiste liiklejate vigu.
- 3.3.5. Sõit ristmikul
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
- 3.3.5.1. ületada ristmikku otse ja sooritada ristmikul parem-, vasak- või tagasipööret;
- 3.3.5.2. arvestada ristmiku ületamisel ilma- ja teeoludega, nähtavusega, liiklustihedusega ning oma sõidukogemusega;
- 3.3.5.3. täita ristmikul teeandekohustust;
- 3.3.5.4. väljendada teistele liiklejatele arusaadavalt teeandmiskohustuse täitmise kavatsust;
- 3.3.5.5. vältida eesõigusega liiklejate takistamist;
- 3.3.5.6. anda aegsasti suunamärguannet enne kavatsetava pöörde sooritamist;
- 3.3.5.7. suunduda enne kavatsetavat manöövrit aegsasti sõidutee vastava ääre lähedusse;
- 3.3.5.8. jälgida teiste liiklejate märguandeid;
- 3.3.5.9. valida pöörde sooritamiseks sobivat sõidukiirust;
- 3.3.5.10. suurendada pärast pöörde sooritamist sujuvalt sõidukiirust ja vältida teiste liiklejate takistamist.
- 3.3.6. Peatumine ja parkimine
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
- 3.3.6.1. peatuda või parkida ohtu tekitamata ja teisi liiklejaid takistamata;
- 3.3.6.2. juhendada peatumisel või parkimisel liiklusreeglite ja liikluskorraldusvahendite nõuetest;
- 3.3.6.3. täita parklas kehtiva parkimiskorra või liiklusreegleid;

- 3.3.6.4. arvestada peatumis- või parkimiskoha valikul nähtavusega, liiklustihedusega ning ohutusega bussist väljumisel;
- 3.3.6.5. vältida sõiduki iseeneslikku liikuma hakkamist;
- 3.3.6.6. ära hoida sõiduki kasutamist kõrvaliste isikute poolt.
- 3.3.7. Möödasõit ja möödumine
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 3.3.7.1. valida sõiduteel möödasõidu alustamiseks sobivaimat kohta;
 - 3.3.7.2. hinnata möödasõidu ohutust, arvestades:
 - liiklusreeglitega kehtestatud nõudeid;
 - ilma- ja teeolusid;
 - nähtavust, pimestusohu;
 - vastutulevaid sõidukeid;
 - vähekaitstud liiklejaid;
 - bussi mootori võimsust ja kiirendusvõimet;
 - 3.3.7.3. anda õigeaegselt suunamärguannet;
 - 3.3.7.4. alustada möödasõitu teisi liiklejaid takistamata;
 - 3.3.7.5. sooritada möödasõitu kiirendusega ja eelnevalt kiirust vähendamata;
 - 3.3.7.6. katkestada möödasõitu takistuse või liiklusohu ilmnemisel;
 - 3.3.7.7. lõpetada möödasõitu ohutult;
 - 3.3.7.8. hinnata paremalt möödumise ohutust, arvestades liiklusreegleid, piisava vaba ruumi olemasolu, vähekaitstud liiklejaid ning sõidukiirust.
- 3.3.8. Sõit asulavälisel teel
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 3.3.8.1. kasutada maanteele sõiduks kiirendusrada ja sealt ära pööramiseks aeglustusrada;
 - 3.3.8.2. veenduda tee sõidul manöövri ohutuses;
 - 3.3.8.3. paikneda teel õigesti otsesõidul ja enne kavatsetavate manöövrite sooritamist;
 - 3.3.8.4. arvestada sõidukiiruse valikul nähtavuskaugust;
 - 3.3.8.5. valida liiklusvoolus sobivat sõidukiirust kaasliiklejaid takistamata.
- 3.3.9. Raudteeülesõidukoha ületamine
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 3.3.9.1. veenduda küllaldases nähtavuses ülesõidukohal;
 - 3.3.9.2. valida ülesõidukohale lähenemisel õiget sõidukiirust;
 - 3.3.9.3. peatada sujuvalt raudteesõidukile tee andmiseks selleks ettenähtud kohas.
- 3.3.10. Sõit teetööde kohas
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 3.3.10.1. jälgida teetööde kohas ülesseatud liikluskorraldusvahendeid;
 - 3.3.10.2. täita ohutusnõudeid vastu sõitvate teeparandussõidukite või liikurmasinatega kohtumisel ning pärisuunas nendest möödasõidul, möödumisel või ümberpõikel;
 - 3.3.10.3. arvestada sõidukiiruse valikul teel töötavaid töölisi, piiratud manööverdamisruumi, teeparandusmasinaid, uue teekatte võimalikku libedust ning ootamatuid ohte.
- 3.3.11. Kohtumine vähekaitstud liiklejatega
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
 - 3.3.11.1. anda ülekäigurajal olevatele jalakäijatele võimaluse ületada sõiduteed;
 - 3.3.11.2. tagada kõnnitee või teepeenra puudumisel sõiduteel liikuvate jalakäijate ohutust;
 - 3.3.11.3. mööduda lähiümbruses olevatest jalakäijatest neid müra ja heitgaasidega häirimata;
 - 3.3.11.4. osutada tähelepanu teel jalgsi või jalgratastel liikuvatele inimestele ning eriti lastele, vanuritele ja liikumis- või nägemispuudega inimestele;
 - 3.3.11.5. mööduda ohutult jalgratturitest jt vähekaitstud liiklejatest.

3.3.12. Tegutsemine tehnilise rikke ilmnemisel ja ohuolukordades

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

3.3.12.1. rakendada vajalikke ohutusabinõusid, nagu kasutada ohutulesid ja/või ohukolmnurka ning eemaldada bussi võimaluse korral sõiduteelt;

3.3.12.2. ära tunda ja ette näha liiklusohtlikke olukordi

3.3.12.3. vältida lisaohu tekkimist.

3.4. Sõiduki juhtimine erioludes

3.4.1. Sõit udus, vihma- või lumesajus jt halva nähtavuse tingimustes

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

3.4.1.1. valida halva nähtavuse korral sobivat sõidukiirust;

3.4.1.2. hoida eessõitjaga ohutut pikivahet, vastutulijatega ohutut külgvahet ning piisavat kaugust sõidutee äärest;

3.4.1.3. kasutada valgustusseadmeid õigesti;

3.4.1.4. ette näha halva nähtavusega kaasnevaid ohte;

3.4.1.5. heastada teiste liiklejate vigu;

3.4.1.6. reageerida ootamatutele ohtudele.

3.4.2. Sõit pimedal ajal

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

3.4.2.1. hinnata nähtavust kaug- ja lähitulede valgeliival teel, märjal teel ning lumisel või jäisel teel;

3.4.2.2. määrata kaugust tugevalt ja nõrgalt helkivatest esemetest;

3.4.2.3. ümber lülitada tulesid kohtumisel vastutulevate sõidukitega ja möödasõidul;

3.4.2.4. kasutada sõiduki liikumisel õigeid sõidutulesid;

3.4.2.5. kasutada sõiduki seismise (peatumise, parkimise, hädapeatumise) ajal õigeid tulesid;

3.4.2.6. valida õiget sõidukiirust, arvestades nähtavust, tee laiust

3.4.2.7. valida sobivat paiknemiskohta teel, arvestades vastutulevaid sõidukeid, võimalikke takistusi teel ning vähekaitstud liiklejate olemasolu ja nende teel viibimise võimalust;

3.4.2.8. valida sobivat ja ohutut kohta peatumiseks või parkimiseks;

3.4.2.9. reageerida võimalikele ootamatutele ohtudele.

3.4.3. Sõit libedal teel

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

3.4.3.1. alustada sujuvalt kohalt liikumist ja ühtlaselt kiirendada;

3.4.3.2. kasutada käiguvahetusel sobivaid käike;

3.4.3.3. muuta vajadusel sujuvalt sõidusuunda;

3.4.3.4. valida õiget sõidukiirust, arvestades tee laiust, teekatte seisundit, liiklustihedust ning rehvide seisukorda;

3.4.3.5. reageerida ootamatutele ohtudele.

(kinnitatud dokumendihaldussüsteemis)

Kaido Padar
juhatuse liige